

Verslag van: Rondetafelbijeenkomst Sport en Ruimte

Datum: 14 april 2008, Stadhuis Groningen, 15.00 tot 17.02 uur

Verslag: Dirk Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)

Aanwezig:

Dienst OCSW gemeente e c.s.: José van Schie (wethouder), Arda Klijsma (tot 16.00 uur), Jelle Zwart (voorzitter), Jan Rake, Jim Tigchelaar (Adviescommissie voor de Sport) en Hanneke Huls (Duende).

Overige aanwezigen: Klaas Paul de Boer (Team 4 Architecten), Ad Meijwaard (Grontmij) Mark van Maanen (OCSW, projectleider Meerstad), Niek Verdonk (RO/EZ), Chris Koeneman (OCSW, Werkmaatschappij Sport & Recreatie) en Albert Houwer (OCSW, afdeling Accommodatie en Vastgoed).

Afwezig: Marco Sotthewes (Draaijer en Partners) en Roelof Heling (Staatsbosbeheer)

1. Opening

Jelle Zwart van Dienst OCSW heet iedereen van harte welkom. Marco Sotthewes en Roelof Heling zijn afwezig, Mark van Maanen komt later. Er volgt een voorstelronde waarbij iedereen, zijn of haar betrokkenheid met sport uiteenzet en de verwachtingen rondom een nieuwe sportvisie uitspreekt.

Een korte samenvatting van de Sportvisie 2010-2020:

Sport in Groningen moet steunen op een gedragen en reële visie, waarbinnen aandacht is voor zowel kleine als grote organisaties. Deze visie biedt perspectief voor de toekomst. Het is een uitdaging dit te formuleren, er zullen duidelijke keuzes gemaakt moeten worden (bijvoorbeeld: wil men investeren in topsport). De visie moet uitmonden in consequent beleid waarbij rekening is gehouden met draagkracht. Het beleid biedt op lange termijn ruimte aan zowel breedte- als topsport daar het een niet zonder het ander kan bestaan. Dat sport vooral om het plezier gaat mag niet uit het oog verloren worden.

2. Inleiding door Wethouder van Schie

José van Schie is nu twee jaar wethouder van sport. De afgelopen jaren is er met name naar problemen en oplossingen op het gebied van accommodaties gekeken. Hier is ook geld voor opzij gezet, maar een gedegen visie ontbrak, het was teveel ad hoc beleid. Het structuurplan van de gemeente sterkt zich uit van 2010 tot 2020, parallel hieraan kan een nieuwe sportvisie ontwikkeld worden. Hierbij richt men zich op drie uitgangspunten: wat wil men bereiken en hoe wil men de stad inrichten, wat is belangrijk en wat is nodig om dit tot stand te brengen en tot slot, is er voldoende synergie tussen (bewegings)onderwijs en stad. Sport is economie, sport betekent werk. Sport is veel breder dan het soms lijkt. Financieel gezien zullen er tot 2010 keuzes gemaakt moeten worden, daarna is er ruimte voor een nieuw beleid met bestaande budgetten.

3. Presentatie, stand van zaken

De presentatie wordt toegelicht door Jelle Zwart. Hij eindigt met de weergave van een zestal stellingen, die uitnodigen tot discussie.

Team 4 Architecten benadrukt het belang van de commerciële organisaties voor de sport. Mensen zijn bijv. bereid meer te betalen voor fitnessruimten en dat is uit oogpunt van exploitatie ook aantrekkelijk (veel mensen per m², anders dan bijv. tennis). Ook binnen families en gezinnen zijn tegenwoordig meer verschillende sportsmaken gekomen dan vroeger. Actief sporten is een bewuste keus, al betekent dat voor sommige mensen alleen meer bewegen.

Volgens OCSW is het ook meer de bedoeling van deze sportvisie om mensen meer te laten bewegen dan alleen te sporten. Daarbij zouden de accommodaties een bepaalde multifunctionaliteit moeten hebben binnen een wijk. Ook moet er niet alleen aandacht zijn voor traditioneel populaire, maar ook relatief onbekendere sporten zoals golf. Kijk ook waar die sporten in Groningen beoefend zouden kunnen worden en probeer dit te combineren met multifunctionele locaties.

OCSW Accommodaties vindt dat met name de vraag moet worden beantwoord hoe nieuwe ontwikkelingen slim in te passen zijn in de ruimtelijke ordening. Hoe verwerk je stedenbouwkundige uitgangspunten: breng je de sportvoorzieningen juist aan in de woonkern of in de periferie?

4. Discussie naar aanleiding van stellingen

Stelling 1 – Het centrum van de stad is voor de economische ontwikkeling, sporten doe je in de periferie.

RO/EZ: 90% is al bebouwd in de stad, de grenzen zijn bereikt. Het is heel belangrijk sportvoorzieningen in de wijk te houden, dan sla je twee vliegen in één klap omdat het ook financieel gunstiger is voor de wijken. Grote complexen als Kardinges of Euroborg horen in de periferie thuis.

OCSW Meerstad: Naast de locatie moet je ook naar combinaties in accommodaties zoeken om onderhoud goedkoper te maken. Bewegen kan ook prima onder één dak in grote complexen.

Grontmij: Hoe ver ga je daarin door? Sport draagt bij tot leefbaarheid en betrokkenheid in de buurt zelf. Bovendien zijn grote complexen vaak alleen 's weekends bezet. Het is duidelijk dat buurtvoorzieningen problemen hebben met vandalisme, maar we moeten zuinig zijn op de stille groene plekken in de stad die we nog hebben. Dus liever meer buurtvoorzieningen dan grote complexen.

Team 4 Architecten: In de Kalverstraat in hartje Amsterdam is een commerciële sportaccommodatie en die loopt erg goed. Daar kunnen we een voorbeeld aan nemen.

RO/EZ: Mensen hebben het te druk om helemaal met de auto naar de binnenstad te gaan om te sporten, bovendien hebben ze in het noorden minder te besteden dan in Amsterdam.

OCSW Meerstad: De centrale vraag is: hoe match je vraag met aanbod? Het ruimtebeslag in de stad moet beter, efficiënter.

Jelle Zwart: Het beeld is nu niet dat de ruimte hier grote beperkingen kent, landelijk gezien wel. Onderzoek wijst uit dat sport grote commerciële mogelijkheden kent: landelijk 725 miljoen euro omzet.

OCSW Accommodaties: In Amsterdam betalen ze veel meer, waardoor die gemeente sneller nieuwe accommodaties kan neerzetten. In Groningen is men niet bereid meer geld neer te tellen. Ook zien wij een gigantische ontwikkeling in sport tijdens kindervakanties.

Wethouder Van Schie: Bij sport en economie wordt goed gekeken naar de ruimtelijke vertaling en de rolverdeling van overheid versus de markt. Uitgangspunt is dat de overheid uitvoert wat de markt laat liggen (vaak de minst rendabele zaken). In onze analyse wil de gemeente op zoek naar slimme combinaties tussen sporten en andere voorzieningen. Sport heeft immers ook een sterke sociale functie. In Groningen zijn er inderdaad niet veel mensen die jaarlijks duizend euro kunnen betalen voor sport en beweging, al verbaas ik me er soms over hoeveel de mensen hier bereid zijn neer te tellen voor een sportschool.

OCSW Sport en Recreatie: Commercie in de sport is steeds belangrijker geworden. We moeten de unieke structuur van Groningen gebruiken, bijv. het stimuleren van de totstandkoming van omniverenigingen. Nadeel is dat de leden dit als minder gezellig ervaren.

RO/EZ: Het is heel jammer dat er geen niet-commerciële sportgelegenheden meer in het centrum zijn. Daarvoor moet je helemaal naar de stadsrand reizen.

Jelle Zwart: Er is een groot verschil in contributie tussen Groningen en de Randstad.

RO/EZ: Velen zeggen dat ze de contributie niet meer kunnen opbrengen, maar als je al hun lidmaatschappen bij elkaar optelt, valt dat over het algemeen mee.

Team 4 Architecten: Een combinatie van sportaccommodaties met bijv. kinderopvang is financieel interessant omdat het tijdsbesparing oplevert.

OCSW Accommodaties: Maar dan heb je daarvoor wel ruimte nodig in de binnenstad.

RO/EZ: Er is genoeg ruimte in het centrum om te sporten. Vroeger waren er alleen maar beton en stenen, nu is er veel meer geschikte (openbare) ruimte.

Team 4 Architecten: Als men het maatschappelijke belang van sport en bewegen niet onderkent, zal er ook geen geld voor worden vrijgemaakt. Gelukkig is er duidelijk een inhaalslag gaande.

Stelling 2 – Van de inrichting van de huidige openbare ruimte word je lui en dik

OCSW Meerstad: Veel voorzieningen nodigen uit tot sporten, er is nu voldoende openbare ruimte beschikbaar voor sport en beweging.

Grontmij: Tegenwoordig hebben kinderen veel meer keuzemogelijkheden (computerspelletjes, msn etc.). De uitdaging is om die (gecombineerde) sportfaciliteiten neer te zetten, die aanzetten tot meer bewegen door kinderen. Dat hoeft niet op een betuttelende manier te gebeuren, die faciliteiten zouden eigenlijk spontaan de interesse van kinderen moeten wekken. Dus ik ben het niet zonder meer eens met deze stelling.

OCSW Meerstad: Er zijn genoeg alternatieven om te kunnen voetballen. Maar er zijn ook andere manieren om kinderen aan het bewegen te krijgen, soms heb je daar de openbare ruimte niet voor nodig.

OCSW Sport en Recreatie: Ik ben het eens met de stelling. Mensen gaan nog vaak met de bus of auto naar een sportaccommodatie toe. De trend is dat mensen dichterbij huis willen sporten. Stoeprandvoetbal kan vaak niet meer door het vele verkeer en in het park kun je niet meer voetballen door de hondenpoep.

OCSW Accommodaties: Als je niets aanlegt, zul je het bewegingspatroon ook niet veranderen. Bij ons in de wijk is een soort draaitol geïnstalleerd, die niet echt uitnodigt tot bewegen, maar wel een sociale ontmoetingsplek is geworden. Als je daar doeltjes bij zou plaatsen, zou er al gauw meer gevoetbald worden.

Team 4 Architecten: Kinderen zijn heel andere sporten aan het ontdekken, bijv. door middel van internet. Doordat kinderen steeds meer de brommer in plaats van de fiets gebruiken slaat de obesitas toe. Met ruimtelijke ordening kun je ook bepaald gedrag afremmen. Door minder parkeerplaatsen te creëren kun je mensen stimuleren de fiets te gebruiken. De afstand vinden kinderen niet zo'n probleem. Mijn kinderen vinden het niet erg even te fietsen voor ze op een veldje kunnen voetballen.

RO/EZ: In een groene wijk als De Wijert zijn er honderden veldjes die niet functioneel zijn. We zijn ruimtelijk gezien verleerd wat de behoeften van de bevolking zijn. Ook in De Held zijn er geen speelplaatsen of bewegingsvoorzieningen, wel veel kijkgroen.

Wethouder Van Schie: In de nieuwe Reitdiep-wijk zie je ook dat er minder openbare voorzieningen zijn, waardoor te veel mensen hun kinderen met de auto naar school brengen. Maar we praten nu steeds alleen over kinderen. Ook ouderen moeten blijven bewegen: voor hen moeten er meer bankjes en looproutes komen.

Jan Rake, OCSW: Als je de OV-jaarkaart zou afschaffen, zou je ook studenten tot meer bewegen kunnen aanzetten.

Stelling 3 – Al het groen in de stad moet functioneel 'doe'-groen zijn, geen 'kijk'-groen.

Jelle Zwart: Probeer meer gecombineerde voorzieningen aan te leggen, waarmee je op efficiënte manier mensen aanzet tot meer bewegen.

Team 4 Architecten: Jammer wat dat aangaat dat het Stadspark zo verstopt is geraakt in de stad. Niemand kan het meer vinden. Het verschil tussen doegroen en kijkgroen zie ik niet zo. Wel is hondenpoep een groot probleem op de veldjes in de stad. Dit schrikt mensen af om er te bewegen.

Jelle Zwart: Op het Bernouilleplein is drainage het probleem. Als daar een regenbui valt staat alles blank. Als je voor betere drainage zorgt, kunnen kinderen meer voetballen.

Grontmij: Misschien is het ook een suggestie om de ecologische functie van het groen te combineren met de beweefunctie. Door te combineren kun je wellicht ook begrotingstechnisch meer geld vrijmaken.

Wethouder Van Schie: In het Stadspark is ruimtelijk heel geïsoleerd komen te liggen en het kent geen natuurlijke looproute meer. Het vervult alleen nog maar een functie voor de buurtbewoners. En het wordt als onveilig ervaren. Als de tunnel bij Corpus den Hoorn komt, krijgt het park een heel andere toegang. Met de combinatie functionaliteit en ecologie is daar nog veel te winnen.

RO/EZ: Het Stadspark wordt vooral door allochtonen gebruikt. Kennelijk is er dus wel behoefte aan groen, maar dat is niet in de stad zelf aanwezig. En om daar te komen zijn mensen dan sneller geneigd de auto te gebruiken. Je moet dus heel goed de behoeften in de verschillende stadswijken in kaart brengen.

OCSW Sport & Recreatie: Al het sportgroen met functioneel doegroen zijn. Maak combinaties tussen verenigingsaccommodaties en trapveldjes.

RO/EZ: In Leeuwarden is er een plan om van zes natuurgras- drie kunstgrasvelden te maken (je kunt die vaker gebruiken) en de vrijkomende ruimte voor extra bewegingsactiviteiten te gebruiken. Het gebruik door omwonenden en sportverenigingen wil men door elkaar laten lopen.

Adviescommissie Sport: Die combinatie klopt niet. In het weekend moeten clubleden er contributie voor betalen en doordeweeks mag je er gewoon gratis op. Iedereen wil juist tijdens de 'spitsuren' trainen terwijl er in een week voldoende beschikbare uren zijn.

RO/EZ: Misschien kun je de huur en daarmee de contributie juist drukken omdat je minder extra openbare sportruimte nodig hebt.

OCSW Sport & Recreatie: Als je als gemeente een kunstgrasveld voor een paar ton aanlegt, kun je aan de andere kant het ook niet maken die exclusief door clubs te laten gebruiken en niet door omwonenden. Uiteindelijk zijn het openbare voorzieningen.

Wethouder Van Schie: Het gaat vaak om dure vierkante meters grond die in het verleden al gauw werden ingepikt voor woningbouw. We moeten onze parken een meer sportgericht aanzien geven, zoals het Noorderplantsoen. Die voorzieningen moet je open aanleggen, dus geen grote hekwerken eromheen. Door geclusterde clubhuizen wordt de sport meer onderdeel van de wijk of buurt, omdat je ze dichterbij huis hebt. Daarnaast moet je nog enkele grotere sportcomplexen aanhouden met tribune.

Stelling 4 – Sportaccommodaties moeten minimaal 20 uur per week in gebruik zijn.

Jelle Zwart: Het zit vaak vast op tradities. Veldvoetbal wordt op vaste tijden gespeeld, bij zaalvoetbal is dat heel anders.

Grontmij: Bij die voorzieningen moet je wel goed letten op vandalisme. Dat is niet allemaal door politie te handhaven, er moet meer sociale controle komen.

Team 4 Architecten: Door clustering creëer je wel een zwaardere beheersfunctie. De clubs hebben van nature behoefte aan een eigen domein. Het zapedrag leidt ertoe dat mensen meer verschillende sporten gaan beoefenen. Als een accommodatie meer verschillende gebruikers krijgt, trekt dat sponsors weg. Je zou minder via sportverenigingen en meer via onderwijsinstellingen moeten regelen: dat is de toekomst.

Jelle Zwart: De prognose is dat het aantal verenigingsleden groeit.

RO/EZ: Mensen hebben steeds minder tijd en bovendien zit je met de individualisering.
Team 4 Architecten: Er zijn niettemin liefst 300 verenigingen in de stad Groningen, maar wel te weinig vrijwilligers.

OCSW, Jan Rake: Veel mensen willen best voor een half jaar een klus doen, maar stappen minder graag in een bestuur. Je moet het meer zoeken in combinaties van activiteiten. Ik ken een hockeyveld met verschillende belijningen om meer sporten mogelijk te maken. Daarbij is er een voorziening voor huiswerkbegeleiding en kinderopvang.

Grontmij: Die gecombineerde aanpak komt inderdaad steeds vaker voor. Wel maak ik me steeds meer zorgen om het vandalisme bij accommodaties.

Team 4 Architecten: Kunstgras is misschien relatief duur, maar ook moeilijker te vernielen. Daarentegen zijn graveltennisbanen al gauw naar de filistijnen.

RO/EZ: In het kader van sociale wijkvernieuwing worden er her en der in de wijken tennisbaantjes aangelegd. De vraag is of je die door de bewoners of door Stadsbeheer laat onderhouden. Misschien moet je juist het eerste stimuleren: iets van jezelf nodigt minder uit tot vernielzucht.

OCSW Sport & Recreatie: Veel vernielingen zijn ook te voorkomen door bijv. stalen netten.

Jelle Zwart: De Cruiff Courts zijn een groot succes geworden omdat de combinatie van toezicht en beheer daarbij goed geregeld is.

Stelling 5 – Duurzaam sporten doe je in de wijk.

OCSW Meerstad: Dat pleit voor kleinere verenigingen, terwijl je juist duurzaam bezig wilt met clusteren. Mijns inziens hoeft duurzaam sporten niet per sé tot de wijk beperkt te blijven.

OCSW Sport & Recreatie: Dat hangt ook sterk van de sport af. Sporten als zwemmen en softbal kun je nu eenmaal niet in elke wijk beoefenen.

Wethouder Van Schie: Wij zijn ervoor voorzieningen meer binnen de buurt of wijk te brengen en niet allemaal aan de stadsgrens onder te brengen. Zo houd je de mensen uit de auto. De toegangsrouten naar Kardinge wordt als onveilig ervaren. Zorg daar voor veilige, slimme fietsroutes. Ook dat is duurzaamheid.

RO/EZ: Ik ben het ermee eens ook het onderwijs bij de sport te betrekken, maar ook dat heeft zijn beperkingen. Sommige mensen brengen hun kinderen alleen naar een bepaalde school omdat die christelijk is of goed bekend staat.

OCSW Meerstad: Wellicht moet je er kinderdagverblijven (commerciële voorzieningen) meer bij betrekken, dat reduceert de autobewegingen.

RO/EZ: Ik weet niet of dat de mobiliteit verandert. Maar als je niets investeert weet je zeker dat er niets verandert.

Wethouder Van Schie: In Lewenborg ontstonden exploitatieproblemen omdat de voorzieningen onvoldoende werden benut. Daar heeft meer clustering plaatsgevonden. Ook zijn er kleinere sportparkjes opgeheven, waarvoor woningbouw in de plaats kwam (Van Starckenborgh, Oosterparkwijk en Paddepoel). In het stedenbouwkundige plan moet naar betere combinaties in voorzieningen worden gezocht. We zijn nu wat teruggekomen op onze schreden en wat voorzichtiger geworden om wijkgebonden voorzieningen op te heffen: het kan nog voorkomen, maar dan moet het elders in de omgeving worden gecompenseerd. We zien landelijk een groei in het aantal gezinnen, Groningen is haar achterstand aan het inlopen. Op termijn is er dus een grotere vraag te verwachten naar voorzieningen en de diversiteit daarin.

Stelling 6 – Een gemeentelijk sportpark heeft pas bestaansrecht als er meer dan drie partijen participant zijn (bijv. onderwijsinstelling, kinderopvang en sportvereniging).

Team 4 Architecten: Het is eigenlijk vreemd dat een sportpark eerst commercieel moet zijn voordat de gemeente wil meefinancieren.

Wethouder Van Schie: Diverse Vensterscholen hebben al een voorsprong in deze ontwikkeling, nu moeten zij geïntegreerd worden met sport.

RO/EZ: Er moet ook aandacht komen voor bewegen voor allochtone vrouwen. Die hebben vaak een grote achterstand op dat vlak.

Wethouder Van Schie: Zwemmen is een relatief dure sport, Kardinge maakt ca. 20% van het totale sportbudget uit, terwijl je daar de particuliere markt nauwelijks op ziet inspringen. Misschien moeten we ons als gemeente meer richten op de openbare functie van Kardinge (zwembad, ijsbaan) en minder op de commerciële poot (fitness).

OCSW Meerstad: De vraag is hoe je de zwemtarieven betaalbaar houdt voor minder draagkrachtigen. Hierover zouden betere afspraken moeten komen met de exploitanten.

Jelle Zwart: In het westen zie je veel meer verenigingen die self supporting zijn, in Noord-Nederland vrijwel niet.

OCSW Sport & Recreatie: Dat heeft ook met hoger inkomen en traditie te maken.

Grontmij: Sport zou de rol van aanjager moeten vervullen bij de herstructurering van een wijk. Er moet een behoeftenonderzoek in de wijk komen, waarvan de resultaten samen met de beschikbare know-how goed moeten worden ingeplugd in projecten.

5. Sluiting

Jelle Zwart vat de bijeenkomst kort samen en dankt samen met Wethouder van Schie iedereen voor zijn of haar komst. Deze maand zijn er nog zeven andere rondetafelgesprekken, waarna in juni wordt afgesloten met een plenaire sessie in de Euroborg. Alle input wordt daarna gebruikt voor de nieuwe beleidsnota voor sport. Iedereen krijgt het verslag toegestuurd. Ideeën blijven altijd welkom en kunnen naar Jelle Zwart gestuurd worden: j.zwart@ocsw.groningen.nl.